

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

RÅDET

RÅDETS RESOLUTION

af 30. november 2009

om en køreplan med henblik på at styrke mistænkt eller tiltalt proceduremæssige rettigheder i straffesager

(EØS-relevant tekst)

(2009/C 295/01)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som tager følgende i betragtning:

(1) I Den Europæiske Union udgør konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (»konventionen«) det fælles grundlag for beskyttelsen af mistænkt og tiltalt rettigheder i straffesager, som i forbindelse med denne resolution omfatter faserne før og under retssagen.

(2) Endvidere udgør konventionen, som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, et vigtigt grundlag for medlemsstaternes tillid til hinandens straffetssystemer og for styrkelsen af denne tillid. Samtidig er der plads til en yderligere indsats fra Den Europæiske Unions side for at sikre fuldstændig gennemførelse og overholdelse af konventionens standarder og, hvor det er relevant, sikre en ensartet anvendelse af de gældende standarder og hæve eksisterende standarder.

(3) Den Europæiske Union har med et vellykket resultat indført et område med fri bevægelighed og opholdsret, som borgerne nyder gavn af ved i stigende grad at rejse, studere og arbejde i andre lande end deres opholdsland. Ophævelsen af de indre grænser og den stigende udnyttelse af retten til fri bevægelighed og ophold har dog som en uundgåelig følge ført til en stigning i antallet af mennesker, der bliver involveret i straffesager i en anden medlemsstat end deres opholdsland. I disse situationer bliver mistænkt eller tiltalt proceduremæssige rettigheder særlig vigtige med henblik på at sikre retten til en retfærdig rettergang.

(4) Mens der er truffet forskellige foranstaltninger på EU-niveau for at garantere et højt sikkerhedsniveau for borgerne, er det således også nødvendigt at tage de specifikke problemer op, der kan opstå, når en person er mistænkt eller tiltalt i en straffesag.

(5) Dette stiller krav om en specifik indsats vedrørende proceduremæssige rettigheder for at sikre retfærdigheden i straffesager. En sådan indsats, som kan omfatte lovgivning såvel som andre foranstaltninger, vil øge borgernes tillid til, at Den Europæiske Union og dens medlemsstater vil beskytte og garantere deres rettigheder.

(6) På Det Europæiske Råd i 1999 i Tammerfors blev det konkluderet, at der i forbindelse med gennemførelsen af princippet om gensidig anerkendelse også bør sættes et arbejde i gang med hensyn til de aspekter af retsplejen, som det skønnes nødvendigt at vedtage fælles minimumsstandarder for, således at princippet om gensidig anerkendelse lettere kan gennemføres under overholdelse af medlemsstaternes fundamentale retsgrundsætninger (konklusion 37).

(7) Af Haagprogrammet fra 2004 fremgår det også, at den videre gennemførelse af gensidig anerkendelse som hjørnestenen i det retlige samarbejde indebærer opstilling af ækvivalente standarder for proceduremæssige rettigheder i straffesager, der er baseret på undersøgelser af det eksisterende beskyttelsesniveau i medlemsstaterne og med behørig hensyntagen til deres retlige traditioner (punkt III 3.3.1).

- (8) Gensidig anerkendelse forudsætter, at de kompetente myndigheder i medlemsstaterne har tillid til de øvrige medlemsstaters strafferetspleje. For at kunne øge den gensidige tillid inden for Den Europæiske Union er det vigtigt, at der som supplement til konventionen findes EU-standarder til beskyttelse af proceduremæssige rettigheder, som gennemføres og anvendes korrekt i medlemsstaterne.
- (9) Nylige undersøgelser har vist, at der er udbredt støtte blandt eksperter til en indsats fra Den Europæiske Unions side til fordel for proceduremæssige rettigheder gennem lovgivning og andre foranstaltninger, og at der er behov for øget gensidig tillid mellem de retslige myndigheder i medlemsstaterne⁽¹⁾. Denne opfattelse deles af Europa-Parlamentet⁽²⁾. Europa-Kommissionen bemærker i sin meddelelse om Stockholmprogrammet⁽³⁾, at styrkelse af forsvarers rettigheder er vigtig for opretholdelsen af den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og offentlighedens tillid til Den Europæiske Union.
- (10) De drøftelser, der har fundet sted i løbet af de senere år om proceduremæssige rettigheder i Den Europæiske Union, har ikke ført til konkrete resultater. Der er imidlertid gjort store fremskridt inden for politimæssigt og retligt samarbejde om foranstaltninger til at lette strafforfølgning. Det er nu tid til at tage skridt til at forbedre balancen mellem disse foranstaltninger og beskyttelse af den enkeltes proceduremæssige rettigheder. Der bør gøres en indsats for at styrke de proceduremæssige garantier og respekten for retsstatsprincippet i straffesager, uanset hvor i Den Europæiske Union borgerne vælger at rejse, studere, arbejde eller bo.
- (11) På grund af disse spørgsmåls vigtighed og kompleksitet virker det hensigtsmæssigt at behandle dem ét ad gangen samtidig med, at den generelle sammenhæng sikres. Ved at rette den fremtidige indsats mod ét område ad gangen kan der gives hver foranstaltning særlig opmærksomhed, hvilket gør det muligt at indkredse problemer og behandle dem på en måde, som giver hver enkelt foranstaltning øget merværdi.
- (12) Eftersom listen over foranstaltninger i bilaget til denne resolution ikke er udtømmende, bør Rådet også overveje muligheden af at tage spørgsmålet om beskyttelse af andre proceduremæssige rettigheder end dem, der findes på listen, op.
- (13) Alle nye EU-retsakter på dette område bør være sammenhængende og i overensstemmelse med minimumsstandarderne i konventionen som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol,

VEDTAGER FØLGENDE RESOLUTION:

1. Der skal gøres en indsats på EU-plan for at styrke mistænkte eller tiltalte rettigheder i straffesager. En sådan indsats kan omfatte lovgivning såvel som andre foranstaltninger.
2. Rådet tilslutter sig den »køreplan med henblik på at styrke mistænkte eller tiltalte proceduremæssige rettigheder i straffesager« (i det følgende benævnt »køreplanen«), der medfølger som bilag til denne resolution, som grundlag for fremtidige tiltag. Rettighederne i denne køreplan, der kan suppleres af andre rettigheder, anses for at være grundlæggende proceduremæssige rettigheder, og tiltag vedrørende disse rettigheder bør prioriteres højt på dette stadium.
3. Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag vedrørende foranstaltningerne i køreplanen og til at overveje at fremlægge den grøn bog, der er nævnt i punkt F.
4. Rådet vil behandle alle forslag, der fremsættes i forbindelse med køreplanen, og giver tilsagn om at ville behandle dem som spørgsmål med høj prioritet.
5. Rådet vil træffe afgørelse i fuldt samarbejde med Europa-Parlamentet i overensstemmelse med de gældende regler og vil samarbejde på behørig vis med Europarådet.

(1) Jf. bl.a. »Analysis of the future of mutual recognition in criminal matters in the European Union«, rapport udgivet den 20. november 2008 af *Université Libre de Bruxelles*.

(2) Jf. f.eks. Europa-Parlamentets henstilling af 7. maj 2009 til Rådet om udvikling af et EU-område for strafferetspleje, 2009/2012(INI), punkt 1 a).

(3) »Et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed i borgernes tjeneste«, KOM(2009) 262/4 (punkt 4.2.2).

BILAG

KØREPLAN MED HENBLIK PÅ AT STYRKE MISTÆNKTES ELLER TILTALTES PROCEDUREMÆSSIGE RETTIGHEDER I STRAFFESAGER

Rækkefølgen af de rettigheder, der er angivet i denne køreplan, er vejledende. Det fremhæves, at nedenstående forklaringer blot skal give et indtryk af den foreslåede indsats og ikke har til formål på forhånd at fastlægge det nøjagtige omfang og indhold af de pågældende foranstaltninger.

Foranstaltning A: Oversættelse og tolkning

Kort forklaring:

Den mistænkte eller tiltalte skal være i stand til at forstå, hvad der sker, og til at gøre sig forståelig. En mistænkt eller tiltalt, som ikke taler eller forstår processproget, har brug for en tolk og oversættelse af de vigtigste procesdokumenter. Mistænkte og tiltalte med forringet høre- eller talefunktion bør vises særlig opmærksomhed.

Foranstaltning B: Oplysninger om rettigheder og om tiltalen

Kort forklaring:

En person, som er mistænkt eller tiltalt for at have begået en forbrydelse, bør orienteres om sine grundlæggende rettigheder mundtligt eller, hvor det er passende, skriftligt, f.eks. i form af en meddelelse om rettigheder. Personen bør endvidere omgående modtage oplysninger om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod vedkommende. En person, som er tiltalt, bør have ret til i rette tid at få oplysninger, der er nødvendige for forberedelsen af vedkommendes forsvar, idet dette dog ikke bør hindre straffesagens behørig forløb.

Foranstaltning C: Juridisk rådgivning og retshjælp

Kort forklaring:

Den mistænkte eller tiltaltes ret til juridisk rådgivning (gennem en advokat) i straffesager på det tidligste stadium, hvor det er passende, i sådanne sager er grundlæggende for at sikre en retfærdig rettergang; retten til retshjælp bør sikre effektiv adgang til fornævnte ret til juridisk rådgivning.

Foranstaltning D: Kommunikation med pårørende, arbejdsgivere og konsulære myndigheder

Kort forklaring:

Den mistænkte eller tiltalte, som er blevet berøvet sin frihed, skal omgående oplyses om retten til, at mindst én person, f.eks. en pårørende eller en arbejdsgiver, oplyses om frihedsberøvelsen, idet dette dog ikke bør hindre straffesagens behørig forløb. Endvidere skal den mistænkte eller tiltalte, som er blevet berøvet sin frihed i et andet land end den pågældendes eget, oplyses om retten til, at de kompetente konsulære myndigheder underrettes om frihedsberøvelsen.

Foranstaltning E: Særlig beskyttelse af mistænkte eller tiltalte, som er sårbare

Kort forklaring:

Med henblik på at sikre en retfærdig rettergang er det vigtigt, at man er særligt opmærksom på mistænkte eller tiltalte, som ikke kan forstå eller følge indholdet eller betydningen af sagen, f.eks. på grund af deres alder, mentale eller fysiske tilstand.

Foranstaltning F: En grøn bog om varetægtsfængsling

Kort forklaring:

Varigheden af den periode, en person kan berøves sin frihed, inden vedkommende bliver stillet for en domstol og under selve retssagen, varierer betragteligt fra medlemsstat til medlemsstat. Uforholdsmæssigt lange perioder med varetægtsfængsling er skadelige for den enkelte, kan påvirke det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne i negativ retning og kendetegner ikke de værdier, som Den Europæiske Union står for. Passende foranstaltninger i den forbindelse bør undersøges i en grøn bog.
